

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 27533/2023
02.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Немања Раковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, чији је законски заступник Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3875/22 од 05.10.2022. године, у седници одржаној 02.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3875/22 од 05.10.2022. године у преиначујућем делу и у погледу одлуке о трошковима поступка, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 45499/21 од 12.04.2022. године у ставу I изреке, у делу којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог притвора (поред досуђеног износа од 1.500.000,00 динара) исплати износ од још 1.410.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате и у ставу III изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 22.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 45499/21 од 12.04.2022. године, ставом I изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 2.910.000,00 динара са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате. Ставом II изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у којем је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу плати износ преко досуђених 2.910.000,00 динара, до тражених 4.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате. Ставом III изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 377.850,00 динара.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 3875/22 од 05.10.2022. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П 45499/21 од 12.04.2022. године у делу става I изреке, којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 1.500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате и жалба тужене у том делу одбијена је као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 45499/21 од 12.04.2022. године у преосталом делу става I изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од још 1.410.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 12.04.2022. године до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу III изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 45499/21 од 12.04.2022. године, тако што је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име трошкова парничног поступка износ од 270.100,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој плати износ од 33.000,00 динара на име трокова другостепеног поступка. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у преиначујућем делу, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао другостепену пресуду у побијаном делу у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23-други закон) и оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је пред Вишим судом у Београду вођен кривични поступак због основане сумње да је извршио кривично дело тешког убиства у помагању из члана 114. став 1. тачка 1. у вези са чланом 35. КЗ РС. Тужилац се налазио у притвору по решењу судије за претходни поступак Вишег суда у Београду од 30.01.2015. године, које је преиначено решењем Кривичног већа истог суда од 18.02.2015. године, који му се рачунао од 24.02.2015. године, када је лишен слободе. Тужиоцу је притвор одређен на основу одредбе члана 211. став 1. тачка 2. ЗКП. Притвор је тужиоцу сукцесивно продужаван за по 30 дана из разлога прописаног одредбом члана 211. став 1. тачка 3. ЗКП. Решењем Вишег суда у Београду од 21.03.2017. године, према тужиоцу је укинута притвор. Правноснажном пресудом од 27.04.2017. године, тужилац је ослобођен оптужбе за кривично дело које му је стављено на терет, јер није доказано да је исто учинио. Пре подношења тужбе, захтевом од 14.02.2018. године, тужилац се обратио Министарству правде Републике Србије, ради постизања споразума о накнади нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободе. Према подацима из Казнене евиденције МУП РС, тужилац је правноснажном пресудом од 03.06.2015. године осуђен за кривично дело из члана 204. став 2. КЗ у вези са чланом 61. и 33. КЗ на казну затвора у трајању од 10 месеци, условно на 3 године. Услови боравка у притвору су били лоши и тужилац је доживљавао понижења и омаловажавања од других притвореника. Највећи део

времена је био смештен у групним ћелијама са притвореницима којима је стављено на терет извршење тешких кривичних дела. Један од њих је боловао од хепатитиса Ц. У тренутку одређивања притвора, тужилац је имао 21 годину и био је у вези са девојком која га је током трајања притвора оставила. По изласку из притвора, средина у којој живи тужилац негативно је реаговала и променила је понашање према њему. Према налазу и мишљењу вештака психијатријске струке, код тужиоца постоји душевно обољење Ф4.0 - панични поремећај, који је у узрочно – последичној вези са лишењем слободе. Тужилац се лекару први пут обратио годину дана након пуштања на слободу, када је почео да добија нападе панике, гушење и лупање срца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео на основу члана 584. став 1. тачке 1) и 2) ЗКП, па је на основу одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, обавезао тужену да тужиоцу накнади штету за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе у износу од 2.910.000,00 динара, узимајући у обзир утврђене околности конкретног случаја.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у погледу висине досуђене накнаде, прихвативши изложено становиште првостепеног суда о основу одговорности тужене за накнаду штете тужиоцу због неоснованог лишења слободе. Међутим, применом правила из члана 200. Закона о облигационим односима, закључио је да је висина правичне новчане накнаде за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе превисоко одмерена и одбио је тужбени захтев тужиоца преко износа од 1.500.000,00 динара, односно за износ од 1.410.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом, сматрајући да би досуђивање тог износа погодвало тежњама које нису спојиве са сврхом којој накнада служи, а коју чини морална сатисфакција за онога ко штету трпи.

Врховни суд је оценио да су основани наводи ревизије тужиоца којима се указује на погрешну примену материјалног права приликом одмеравања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе.

Висина правичне новчане накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе утврђује се у складу са одредбом члана 200. Закона о облигационим односима и има за циљ материјалну сатисфакцију оштећеног због повреде Уставом заштићених права и добара, каква су слобода и права личности. Приликом одређивања висине правичне накнаде, суд цени све околности конкретног случаја које су од утицаја на висину накнаде, као што су дужина трајања лишења слободе, углед који је оштећени раније уживао у својој животној и радној средини, однос те средине према њему након неоснованог лишења слободе, водећи рачуна да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

У конкретном случају, тужилац је у тренутку одређивања притвора био стар свега 21 годину, услови притвора у коме је боравио су били тешки, након изласка из притвора промењен је однос околине према њему, у притвору је тужилац је провео 291 дан, а на терет му је стављено извршење тешког кривичног дела убиства у помагању, те имајући у виду наведено, као и душевне болове које је тужилац због лишења слободе трпео, по оцени Врховног суда правилно је првостепени суд оценио да правична накнада за нематеријалну штету коју је тужилац трпео услед неоснованог

лишења слободe износи 2.910.000,00 динара, из којих разлога се основано у ревизији тужиоца наводи да је другостепени суд прениско одмерио накнаду за овај вид штете, па је преиначена другостепена пресуда и одлучено као у ставу првом изреке.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је на основу члана 153. став 1, 154. став 2, 165. став 2. и 163. став 2. ЗПП и тужиоцу, који је успео у поступку по ревизији, досуђени су трошкови на име састава ревизије од стране адвоката у износу од 22.500,00 динара. Тужиоцу нису признати трошкови судских такси на ревизију и одлуку поводом ревизије, с обзиром да у том делу захтев тужиоца није опредељен у смислу одредбе члана 163. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**